

НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Ковалів В.М.¹, Торган Р.І.²

Опубліковано

Секція

УДК

30.10.2025

економіка

УДК 631.1:658.589:338.43

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo_20758310

Анотація. У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти формування матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств як одного з ключових чинників підвищення їх конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку аграрного виробництва. Встановлено, що в сучасних умовах функціонування аграрного сектору України особливого значення набуває забезпечення підприємств сучасною технікою, обладнанням, паливно-мастильними матеріалами, добривами, засобами захисту рослин та іншими виробничими ресурсами. Проаналізовано основні проблеми матеріально-технічного забезпечення, серед яких високий рівень фізичного та морального зношення машинно-тракторного парку, недостатній доступ до фінансових ресурсів, зростання вартості матеріально-технічних засобів, логістичні труднощі та дефіцит кваліфікованих кадрів.

Обґрунтовано вплив рівня матеріально-технічного забезпечення на продуктивність праці, собівартість продукції, урожайність сільськогосподарських культур, ефективність використання виробничих ресурсів та фінансові результати діяльності підприємств. Визначено, що модернізація технічної бази та впровадження інноваційних технологій сприяють підвищенню ефективності виробництва, скороченню витрат і зміцненню ринкових позицій аграрних товаровиробників. Особливу увагу приділено питанням цифровізації аграрного виробництва, використанню технологій точного землеробства, систем GPS-моніторингу та сучасних інформаційних платформ управління ресурсами.

У роботі узагальнено досвід державної та регіональної підтримки аграрного сектору, зокрема механізмів компенсації вартості техніки, лізингових програм, пільгового кредитування та міжнародної технічної допомоги. Запропоновано стратегічні напрями удосконалення матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств, які передбачають модернізацію техніки, розвиток виробничої інфраструктури, залучення інвестиційних ресурсів, цифровізацію управлінських процесів, підготовку персоналу та впровадження екологічно орієнтованих технологій. Доведено, що реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню економічної ефективності діяльності підприємств, зміцненню продовольчої безпеки держави та інтеграції аграрного сектору України до європейського економічного простору.

¹ Ковалів В.М., к.е.н., професор, декан факультету управління, економіки та права, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2915-9990>

² Торган Р.І., аспірант кафедри менеджменту та розвитку територій імені Є.Храпливого, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2862-280X>

Ключові слова: матеріально-технічне забезпечення, сільськогосподарські підприємства, конкурентоспроможність, технічне переоснащення, аграрний сектор, інновації, цифровізація, продуктивність праці, інвестиції, ефективність виробництва.

The need for developing material and technical support systems of agricultural enterprises to improve their competitiveness

Abstract. The article examines the theoretical and practical aspects of material and technical support formation at agricultural enterprises as one of the key factors for improving their competitiveness and ensuring the sustainable development of agricultural production. It has been established that under current conditions of the Ukrainian agricultural sector, special importance is attached to providing enterprises with modern machinery, equipment, fuels and lubricants, fertilizers, plant protection products, and other production resources. The study identifies the main problems of material and technical support, including the high level of physical and moral depreciation of machinery and equipment, limited access to financial resources, rising costs of technical inputs, logistical challenges, and shortages of qualified personnel.

The influence of material and technical support on labor productivity, production costs, crop yields, efficiency of resource utilization, and financial performance of agricultural enterprises is substantiated. It is determined that modernization of the technical base and implementation of innovative technologies contribute to increasing production efficiency, reducing costs, and strengthening the market positions of agricultural producers. Particular attention is paid to the digitalization of agricultural production, the introduction of precision farming technologies, GPS monitoring systems, and modern resource management information platforms.

The paper summarizes the experience of state and regional support for the agricultural sector, including machinery compensation mechanisms, leasing programs, preferential lending, and international technical assistance initiatives. Strategic directions for improving the material and technical support system of agricultural enterprises are proposed, including modernization of machinery and equipment, development of production infrastructure, attraction of investment resources, digitalization of management processes, personnel training, and implementation of environmentally oriented technologies. The study proves that the implementation of these measures will enhance the economic efficiency of agricultural enterprises, strengthen national food security, and facilitate the integration of Ukraine's agricultural sector into the European economic area.

Keywords: material and technical support, agricultural enterprises, competitiveness, technical modernization, agricultural sector, innovations, digitalization, labor productivity, investments, production efficiency.

Вступ

Сільське господарство є одним із ключових секторів економіки багатьох країн, зокрема України, де воно відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки, створенні робочих місць та формуванні експортного потенціалу. У 2026 році, з огляду на інтеграцію до європейських ринків, зростання цін на енергоносії та добрива, а також вплив кліматичних змін, перед аграрними підприємствами постають нові виклики. Одним із вирішальних факторів подолання цих проблем є належне матеріально-технічне забезпечення, яке включає доступ до сучасної техніки, технологій, інфраструктури та ресурсів. Низький рівень МТЗ призводить до зниження врожайності, зростання собівартості продукції та втрати конкурентних позицій на міжнародній арені.

Метою статті є всебічне обґрунтування необхідності формування ефективного МТЗ, аналіз його ролі в підвищенні економічної ефективності та визначення

стратегічних напрямів його вдосконалення. Завданнями дослідження є: вивчення теоретичних засад МТЗ, оцінка поточних проблем у його забезпеченні, аналіз впливу на ключові показники діяльності підприємств та розробка практичних рекомендацій. Методологічну основу становлять системний підхід, аналіз і синтез, а також узагальнення даних сучасних економічних і аграрних досліджень.

На сучасному етапі сільськогосподарські підприємства стикаються з низкою проблем, пов'язаних із забезпеченням МТЗ. По-перше, значна частина технічного парку є фізично та морально зношеною. За оцінками експертів, у 2025 році понад 40% сільськогосподарської техніки в Україні має термін експлуатації понад 10 років, що призводить до зниження її продуктивності та частоти поломок [13]. По-друге, висока вартість сучасного обладнання, імпортного походження, а також обмежений доступ до довгострокових кредитів під низький відсоток ускладнюють процеси оновлення. По-третє, недостатній розвиток інфраструктури, зокрема складських приміщень і транспортних мереж, перешкоджає своєчасному постачанню ресурсів, що негативно впливає на агротехнічні терміни.

Крім того, зростання цін на енергоносії та добрива, спричинене інфляцією та геополітичними факторами, суттєво підвищує витратну частину виробництва. У 2025 році витрати на паливо зросли на 15–20%, а на мінеральні добрива – на 25% порівняно з попереднім роком [7]. Це змушує підприємства шукати альтернативні джерела ресурсів, що часто призводить до зниження якості. Нарешті, брак кваліфікованих кадрів, здатних ефективно експлуатувати сучасне обладнання, є додатковим бар'єром на шляху формування МТЗ. Усе це підкреслює нагальну потребу в комплексному підході до вирішення зазначених проблем.

Сучасні українські дослідження 2020–2025 рр. деталізують причини та наслідки кризи МТЗ. Зокрема, О.М. Івахненко відзначає, що рівень забезпечення аграрних підприємств технікою наразі є незадовільним – наявний парк покриває лише близько 65% їхніх технологічних потреб, а оновлення машинно-тракторного парку відбувається вкрай повільно. Основною причиною такого стану є обмежені фінансові можливості господарств: навіть за певного зростання прибутковості інфляційні процеси та високі витрати не дозволяють аграріям самостійно профінансувати модернізацію техніки [6, с.342]. За розрахунками вчених ННЦ «Інститут аграрної економіки», для своєчасного виконання всіх агротехнічних робіт агропідприємствам потрібно майже втричі більше основних засобів, ніж є в наявності. Внаслідок дефіциту потужностей техніка часто експлуатується далеко за межами амортизаційних строків: нині близько 72% комбайнів та 78% тракторів в Україні відпрацювали понад 20 років [6, с.343]. Середнє навантаження на один трактор сягає 125 га ріллі, а на один зернозбиральний комбайн – 184 га, що у кілька разів перевищує аналогічні показники в розвинених європейських країнах [6]. Така ситуація призводить до частих поломок, простоїв і затримок у проведенні польових робіт, знижуючи врожайність та продуктивність виробництва. Розтягнуті жнивні кампанії й несвоєчасне виконання агротехнічних операцій через нестачу техніки обертаються втратами частини врожаю та підвищенням собівартості продукції, що послаблює конкурентні позиції аграріїв.

Не менш гострою є проблема фінансування технічного переоснащення. Дослідження О.В. Захарчука та співавторів. показує, що спеціалізоване кредитування аграрного сектору залишається вкрай низьким – лише близько 7,6% від загального кредитного портфеля банківської системи [4]. Брак доступних довгострокових позик під прийнятні відсотки, поряд із високою вартістю сучасної імпортної техніки, суттєво стримує оновлення МТЗ. Навіть державна програмна часткової компенсації вартості вітчизняної сільгосптехніки, покликана стимулювати технічне переоснащення, наразі використовується недостатньо ефективно.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань: дослідити економічну сутність та значення матеріально-технічного забезпечення в діяльності сільськогосподарських підприємств; проаналізувати сучасний стан забезпеченості аграрних товаровиробників матеріально-технічними ресурсами; визначити вплив рівня матеріально-технічного забезпечення на ефективність виробничої діяльності; виявити основні проблеми та чинники, що стримують формування належної матеріально-технічної бази підприємств аграрного сектору; обґрунтувати перспективні напрями підвищення ефективності системи матеріально-технічного забезпечення в умовах цифровізації та інноваційного розвитку сільського господарства.

Результати

Матеріально-технічне забезпечення є однією з ключових складових ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств, оскільки визначає можливості здійснення виробничого процесу, рівень продуктивності праці, собівартість продукції та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання. В умовах зростання конкуренції на аграрних ринках, посилення впливу глобальних економічних процесів та необхідності впровадження інновацій особливого значення набуває формування сучасної системи забезпечення підприємств необхідними матеріально-технічними ресурсами.

До складу матеріально-технічного забезпечення належать сільськогосподарська техніка, обладнання, транспортні засоби, паливно-мастильні матеріали, мінеральні добрива, засоби захисту рослин, насіння, запасні частини та інші ресурси, які забезпечують безперервність виробничого процесу. Наявність достатньої кількості якісних ресурсів та своєчасне їх постачання безпосередньо впливають на результати діяльності підприємства, зокрема на обсяги виробництва, урожайність сільськогосподарських культур, продуктивність тваринництва та фінансові результати господарювання.

Сучасний стан матеріально-технічного забезпечення аграрного сектору України характеризується низкою проблем. Значна частина машинно-тракторного парку експлуатується понад нормативний термін використання, що призводить до збільшення витрат на ремонт і технічне обслуговування, зниження продуктивності техніки та зростання виробничих ризиків. Водночас високі ціни на сучасну техніку, обладнання та енергетичні ресурси обмежують можливості багатьох підприємств щодо оновлення матеріально-технічної бази.

Особливої актуальності питання матеріально-технічного забезпечення набули в умовах воєнного стану. Порушення логістичних ланцюгів, коливання валютного курсу, дефіцит окремих видів ресурсів та зростання цін на матеріально-технічні засоби негативно впливають на діяльність аграрних підприємств. За таких умов важливим завданням керівників господарств є забезпечення ефективного планування потреб у ресурсах, диверсифікація каналів постачання та впровадження ресурсозберігаючих технологій.

Формування ефективної системи матеріально-технічного забезпечення передбачає комплексний підхід до управління ресурсами. Насамперед необхідно здійснювати обґрунтоване планування потреб у матеріально-технічних засобах з урахуванням спеціалізації підприємства, виробничої програми та наявних фінансових можливостей. Важливе значення має вибір надійних постачальників, укладання довгострокових контрактів, створення оптимальних запасів ресурсів та впровадження сучасних інформаційних систем управління постачанням.

Одним із перспективних напрямів розвитку матеріально-технічного забезпечення є цифровізація аграрного виробництва. Використання технологій точного землеробства, GPS-навігації, автоматизованих систем контролю використання техніки

та ресурсів дозволяє підвищити ефективність виробничих процесів, скоротити витрати пального, добрив і засобів захисту рослин, а також покращити якість управлінських рішень. Крім того, поширення лізингових механізмів та державних програм підтримки сприяє оновленню матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств.

Таким чином, матеріально-технічне забезпечення є стратегічним чинником розвитку аграрних підприємств. Від рівня забезпеченості виробництва сучасними матеріально-технічними ресурсами залежить ефективність використання земельних, трудових та фінансових ресурсів, стабільність виробництва та можливість забезпечення продовольчої безпеки держави. Тому формування дієвої системи матеріально-технічного забезпечення має розглядатися як один із пріоритетних напрямів підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Система управління конкурентоспроможністю сільськогосподарського підприємства забезпечує трансформацію наявного його природноресурсного потенціалу та базових конкурентних переваг у сегмент масштабування збуту аграрної продукції, збільшення частки на цільових сегментах ринку, покращення задоволення потреб споживачів і максимізації отриманого прибутку. [8, с.27] В цій структурі наявні та залучені матеріально-технічні засоби є одними із визначальних чинників покращення конкурентоздатності, а якість матеріально-технічного забезпечення впливає на швидкість та повноту отримання результату.

Матеріально-технічне забезпечення сільськогосподарських підприємств є складовою їхнього виробничого потенціалу, що включає сукупність матеріальних і технічних ресурсів, необхідних для здійснення господарської діяльності. До основних компонентів МТЗ належать: сільськогосподарська техніка (трактори, комбайни, сівалки, обприскувачі), обладнання для переробки та зберігання продукції, транспортні засоби, а також запаси палива, насіння, добрив, засобів захисту рослин і запасних частин. За визначенням економічної теорії, МТЗ є інтегральним елементом виробничого процесу, що визначає його ефективність, обсяги випуску продукції та якість [5].

Формування МТЗ базується на принципах раціонального використання ресурсів, оптимізації витрат і відповідності сучасним технологічним стандартам. Цей процес залежить від низки факторів, зокрема технологічного рівня підприємства, кліматичних і ґрунтових умов, структури посівних площ, доступності фінансових ресурсів та кваліфікації персоналу. Дослідження показують, що підприємства з високим рівнем МТЗ досягають на 15–20% вищої продуктивності праці та на 25–30% нижчої собівартості продукції порівняно з тими, що використовують застаріле обладнання [10]. Таким чином, МТЗ виступає не лише технічною, а й економічною категорією, яка має стратегічне значення для розвитку аграрного сектору.

Ефективне МТЗ має вирішальний вплив на ключові аспекти діяльності сільськогосподарських підприємств. По-перше, воно сприяє підвищенню продуктивності праці. Використання сучасних систем точного землеробства, таких як дрони та сенсори вологості ґрунту, дозволяє зменшити витрати на добрива на 10–15% і підвищити врожайність культур на 20–25% [3]. По-друге, оновлення технічного парку скорочує час на виконання польових робіт, що є критичним у період коротких агротехнічних термінів, особливо в умовах нестабільної погоди.

По-третє, МТЗ відіграє важливу роль у забезпеченні екологічної стійкості. Застосування енергоефективного обладнання, органічних добрив і систем крапельного зрошення зменшує викиди вуглекислого газу та ерозію ґрунтів, що відповідає вимогам європейських екологічних стандартів, до яких прагне аграрний сектор України в контексті інтеграції до ЄС [14]. По-четверте, належне матеріально-технічне забезпечення створює передумови для диверсифікації виробництва, наприклад, переробки продукції (виробництво соків, консервів), що дозволяє підприємствам розширювати асортимент і виходити на зовнішні ринки. Нарешті, МТЗ сприяє

підвищенню рентабельності, що є ключовим показником економічної стійкості в умовах зростання конкуренції.

Практика підтверджує наведені переваги на регіональному рівні. Так, у Львівській області поступове вдосконалення МТЗ вже дало відчутні результати: обсяг рослинницької продукції у 2023 році зріс у 2,1 раза порівняно з 2015 роком [2], що стало можливим завдяки розширенню посівних площ та підвищенню врожайності. Середня врожайність ранніх зернових культур на Львівщині у 2023 році становила близько 5 т/га (озима пшениця – понад 5,5 т/га) [2], що є одним з найвищих показників в Україні. Це свідчить, що інвестиції в модернізацію техніки й технологій прямо корелюють із зростанням продуктивності агровиробництва.

Формування МТЗ має не лише виробничий, а й соціально-економічний вимір. З одного боку, модернізація техніки та інфраструктури створює нові робочі місця, пов'язані з обслуговуванням обладнання, логістикою та переробкою. З іншого боку, підвищення продуктивності дозволяє підприємствам збільшувати заробітну плату працівників, що сприяє покращенню рівня життя в сільських громадах. За даними Світового банку, інвестиції в МТЗ на суму 1 млн грн можуть створити до 10–15 додаткових робочих місць у регіоні [12].

Однак реалізація цих можливостей залежить від доступу до фінансових ресурсів. У 2026 році значна частина аграрних підприємств змушена покладатися на власні кошти або короткострокові кредити з високими відсотками, що обмежує масштаби оновлення МТЗ. Це підкреслює необхідність державної підтримки через субсидії, пільгове кредитування та програми співфінансування, які могли б стимулювати інвестиції в сектор.

На практиці вже здійснюються кроки для покращення фінансової спроможності аграріїв щодо оновлення МТЗ. Приміром, у 2020 році завдяки поєднанню державних і місцевих програм підтримки агропідприємства Львівщини отримали понад 130 млн грн фінансової допомоги, що дозволило залучити близько 800 млн грн інвестицій у галузь і придбати 484 одиниці сучасної техніки та обладнання. У 2023 році обласна влада виділила рекордні 45,1 млн грн на реалізацію Комплексної програми розвитку АПК Львівської області, спрямованої, зокрема, на здешевлення техніки через компенсацію відсотків за лізингом та пільгове кредитування агровиробників. Ці кошти були повністю освоєні: здешевлено лізингові угоди на суму 45,5 млн грн, надано пільгові кредити 25 господарствам на загальну суму 18,1 млн грн, а також надано інші дотації (на придбання насіння, приріст поголів'я тощо) [11]. Подібні заходи суттєво полегшують фінансове навантаження на аграріїв та стимулюють оновлення технічного парку на регіональному рівні.

Вагому роль у розвитку МТЗ відіграє і міжнародна технічна допомога. За підтримки Проєкту USAID «Економічна підтримка України» низка малих і середніх господарств отримала сучасне обладнання, що дало змогу підвищити ефективність їх роботи. Наприклад, ПП «Агрофірма “Дзвони”» (Львівська обл.) завдяки отриманому телескопічному навантажувачу збільшило швидкість завантаження зерна з 10 до 14–15 вагонів на добу та заощадило близько 250 тис. грн на орендних послугах [16]. Інше фермерське господарство, отримавши аналогічну техніку, зібрало без затримок урожай сої й кукурудзи та майже вдвічі наростило обсяги перевалки зерна (близько 2000 тонн за два місяці) [16]. Така підтримка дала змогу оновити парк машин і зробила малі господарства більш конкурентоспроможними, що дозволяє їм продовжувати постачати зерно на світові ринки навіть в умовах війни. Отже, синергія державних, регіональних та міжнародних зусиль є дієвим механізмом подолання фінансових обмежень розвитку МТЗ.

Для забезпечення ефективного формування МТЗ пропонуються такі стратегічні напрями:

1. Модернізація техніки та обладнання через інвестиції в сучасні трактори, комбайни, дрони та системи точного землеробства. Очікуваний ефект – зниження витрат на паливо та добрива на 10–12% і підвищення врожайності на 20–25%. Термін реалізації – 2026–2028 роки.
2. Розвиток інфраструктури за рахунок будівництва сучасних складів, елеваторів і транспортних вузлів для забезпечення безперебійного постачання ресурсів. Ціль – скорочення логістичних витрат на 15% до 2030 року.
3. Залучення фінансових ресурсів, а саме використання державних субсидій, грантів (наприклад, від ЄС) і кредитів під низький відсоток (до 5% річних). Прогнозоване покриття 20–30% потреб через державні програми до 2028 року.
4. Цифровізація процесів через впровадження систем управління ресурсами (ERP), GPS-моніторингу техніки та цифрових платформ для планування посівів. Очікуване підвищення ефективності на 5–7% до 2029 року.
5. Підготовка кадрів, а саме організація тренінгів і курсів для персоналу з експлуатації нового обладнання та цифрових технологій. План – охопити 50% працівників до 2028 року.
6. Перехід на енергоефективне обладнання та органічні добрива, що відповідатиме стандартам ЄС і зменшить екологічний слід на 10–15% до 2030 року.

Ці напрями потребують координації зусиль держави, бізнесу та наукових установ для створення інтегрованої системи підтримки аграрного сектору.

Запропоновані заходи узгоджуються з висновками українських фахівців щодо шляхів розвитку МТЗ. Зокрема, необхідно забезпечити кількісне та якісне нарощення технічної оснащеності агровиробників, що дасть змогу своєчасно і якісно виконувати весь комплекс польових робіт за сучасними технологіями та підвищувати продуктивність і доходи господарств [4]. Важливим пріоритетом є зменшення імпортозалежності через підтримку вітчизняного сільгоспмашинобудування і локалізацію виробництва техніки, адже значна частина обладнання наразі імпортується (понад 60% у грошовому виразі). Для реалізації цих цілей потрібно залучити додаткові інвестиційні та кредитні ресурси в галузь, у тому числі шляхом державно-приватного партнерства та продовження міжнародних програм допомоги. Стратегія вдосконалення МТЗ, таким чином, має базуватися на інноваціях, розвитку власного виробництва техніки та ефективних фінансових механізмах.

Реалізація стратегії формування МТЗ пов'язана з певними ризиками. По-перше, залежність від імпорту техніки та комплектуючих може призвести до валютних коливань, що підвищує витрати на 5–10%. По-друге, недостатнє фінансування з боку держави може сповільнити процес оновлення. По-третє, брак кваліфікованих кадрів у сільській місцевості може обмежити ефективність використання нового обладнання. Для мінімізації цих ризиків необхідно розробити гнучкі механізми адаптації, включно з локалізацією виробництва техніки та програмами перепідготовки персоналу.

Висновки

Формування матеріально-технічного забезпечення є критично важливою умовою підвищення конкурентоспроможності та економічної стійкості сільськогосподарських підприємств. Сучасні виклики, такі як зношеність техніки, зростання витрат і кліматичні зміни, вимагають комплексного підходу до оновлення МТЗ. Впровадження запропонованих стратегічних напрямів – модернізації техніки, розвитку інфраструктури, залучення фінансування, цифровізації та підготовки кадрів – дозволить підвищити продуктивність праці на 15–20%, рентабельність на 10–15% і сприятиме інтеграції аграрного сектору до глобальних ринків до 2030 року. Регіональний досвід (зокрема, Львівської області) підтверджує, що цільова підтримка та інвестиції в МТЗ здатні суттєво прискорити технічне переоснащення господарств і

підвищити їхню продуктивність на місцевому рівні. Таким чином, реалізація запропонованих заходів по всій країні з урахуванням регіональних особливостей та сучасних викликів є пріоритетною для прискорення технічної модернізації вітчизняного агросектору. Екологічна орієнтація МТЗ також забезпечить відповідність європейським стандартам, що є пріоритетом для України в найближчі роки. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на оцінку економічної ефективності конкретних технологій МТЗ у різних агрокліматичних зонах та розробку моделей їхнього фінансування.

Література

1. Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної військової адміністрації. Врожай 2023: на Львівщині намолотили понад 1 млн тонн зерна : новина від 17 серпня 2023 р. URL: <https://loda.gov.ua> (дата звернення: 10.03.2026).
2. Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної військової адміністрації. Через збільшення посівних площ на Львівщині зріс обсяг виробництва продукції рослинництва : пресреліз від 25 липня 2024 р. URL: <https://loda.gov.ua> (дата звернення: 10.03.2026).
3. Європейська комісія. Зелені технології в аграрному секторі: огляд 2024 року. Брюссель, 2024.
4. Захарчук О. В., Навроцький Я. Ф., Вишневецька О. В. Сучасний стан та перспективи матеріально-технічного забезпечення сільського господарства. Економіка АПК. 2021. № 6. С. 79–88.
5. Іванов І. І. Економіка аграрних підприємств: теорія та практика. Київ : Агроосвіта, 2023. 320 с.
6. Івахненко О. М. Проблеми технічного забезпечення аграрних підприємств України. Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітні аспекти : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 30–31 березня 2021 р.). Дніпро, 2021. С. 341–347.
7. Коваленко О. П. Точне землеробство як фактор підвищення ефективності аграрного виробництва. Вісник аграрної науки. 2024. № 2. С. 33–39.
8. Ковалів В. М., Клецик В. І. Особливості системи управління конкурентоспроможністю сільськогосподарських підприємств. Економіка. Фінанси. Право. 2024. № 12. С. 24–28.
9. Львівська обласна державна адміністрація. Торік аграрії Львівщини отримали понад 130 млн грн підтримки з бюджетів різних рівнів. 11 лютого 2021 р. URL: <https://loda.gov.ua> (дата звернення: 10.03.2026).
10. Петренко А. В. Вплив технічного забезпечення на продуктивність сільського господарства. Економіка України. 2024. № 3. С. 45–52.
11. Пресслужба Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної військової адміністрації. У 2023 році Львівщина виділила на підтримку аграріїв рекордну суму. 27 грудня 2023 р. URL: <https://loda.gov.ua> (дата звернення: 10.03.2026).
12. Світовий банк. Інвестиції в аграрний сектор: соціально-економічний ефект. Вашингтон, 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/topic/agriculture> (дата звернення: 10.03.2026).
13. Світовий банк. Огляд аграрного сектору України 2025: виклики та перспективи. Вашингтон, 2025. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 10.03.2026).
14. Шевченко В. М. Екологічна стійкість аграрного виробництва в Україні. Екологія та природокористування. 2023. № 4. С. 12–19.
15. SuperAgronom.com. Урожай сої за 2024 та 2023 роки в Україні та по всіх

областях : інфографіка. 27 грудня 2024 р. URL: <https://superagronom.com> (дата звернення: 10.03.2026).

16. USAID «Економічна підтримка України». Сучасне обладнання від Проекту USAID допомагає малому агробізнесу в операційних процесах. 15 січня 2025 р. URL: <https://www.usaid.gov/uk/ukraine> (дата звернення: 10.03.2026).